

2017/2209(INI)

5.3.2018

СТАНОВИЩЕ

на комисията по култура и образование

на вниманието на комисията по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи

относно плурализма и свободата на медиите в Европейския съюз
(2017/2209(INI))

Докладчик по становище (*): Курцио Малтезе

(*). Процедура с асоциирани комисии – член 54 от Правилника за дейността

PA_NonLeg

ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Комисията по култура и образование приканва водещата комисия по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи да включи в предложението за резолюция, което ще приеме, следните предложения:

1. припомня, че свободата на изразяване на мнение и свободата на информация, предвидени в Хартата на основните права на Европейския съюз (член 11), в Международния пакт за граждански и политически права (член 19) и в Европейската конвенция за правата на човека, са от съществено значение за изграждането на плуралистично общество, както е посочено в член 2 от Договора за Европейския съюз; подчертава, че достъпът до качествена, свободна и независима информация е основно право на човека, че свободата и плурализмът на медиите са основни стълбове на демокрацията и че съответно трябва да се гарантира независимостта на медиите от политическия и икономическия натиск и от неправомерното влияние от всякакъв вид, с цел да се избегнат тормозът или сплашването, които биха могли да повлияят на редакционния избор на съдържание;
2. изтъква, че за да могат гражданите да участват активно и ефективно в обществения живот и в политическите дебати, е необходимо те да бъдат подходящо и напълно информирани;
3. счита, че причините за нарастващото недоверие на обществеността към медиите следва да се проучат по открит и сериозен начин; припомня, че формирането на общественото мнение се основава на отношения на доверие между гражданите и работещите в сферата на медиите – отношения, които имат за цел да се информира обществеността и да се насърчи културата на публична отчетност и прозрачност в името на общите интереси; отбелязва с дълбока загриженост, че системата на финансиране на пресата е изправена пред множество предизвикателства, включително високата концентрация на собственост на медиите, която води до ситуация, в която определени участници в господстващо положение използват информацията, за да преследват политически цели и да извършват търговска пропаганда, като по този начин застрашават медийния плурализъм и понижават драстично качеството, разнообразието, надеждността и сигурността на информацията и пораждат явления като т.нар. „фалшиви новини“; съответно приветства предложението на Комисията да предостави на издателите на новини правото да разрешават възпроизвеждането на журналистическите си публикации онлайн и достъпа до тях, с цел да се благоприятства за балансиран отношения със стопанските субекти онлайн и за справедлив дял от приходите, генерирани от журналистическите публикации онлайн;
4. взема под внимание новите предизвикателства в контекста на бързо променящия се медиен пейзаж, с които се сблъскват както традиционните, така и новите медии, в резултат на възхода на технологиите и цифровизацията, например явлението „филтърен балон“ („filter bubble“), свързано с широкото използване на алгоритми, и на необходимостта от зачитане на основното право на неприкосновеност на личния живот; подчертава по-специално, че явлението „фалшиви новини“ е все по-често срещана и обезпокоителна тенденция, при която

се разпространяват фалшиви истории и дезинформация, което може да подклажда социалното напрежение и да представлява съществена заплаха за демокрацията; подчертава, че журналистите и медийните организации носят уникална отговорност по отношение на формирането на мнение и генерирането на обществена дискусия и че те следва да се ангажират да предоставят основана на факти информация; съответно призовава за независимост и прозрачност на медиите и настоятелно призовава Комисията и държавите членки да разработят последователна и всеобхватна стратегия, насочена, от една страна, към насърчаването на висококачествената журналистика чрез укрепване на финансовата и правната подкрепа за независимо функциониращите медии и разследващата журналистика, като същевременно се въздържат от намеса в редакционните решения, и от друга страна – към подпомагането на медийната грамотност на всички граждани на ЕС;

5. подчертава, че обществените медии изпълняват незаменима роля по отношение на плурализма на медиите и че те носят важна отговорност за подходящото отразяване на културното, езиковото, социалното и политическото многообразие и за гарантирането на надлежното информиране на обществеността; препоръчва държавите членки да предоставят подходящо, пропорционално и стабилно финансиране за обществените медии, като по този начин гарантират, че те могат да изпълняват своята културна, социална и образователна роля и да допринасят за приобщаващото общество, като същевременно гарантират тяхната независимост от държавна намеса или цензура и предотвратяват тяхното използване като средство за пропаганда и индоктриниране;
6. припомня, че държавите членки следва да намерят начини за подпомагане на медиите, например като осигуряват неутралността на ДДС, както се препоръчва в неговата резолюция от 13 октомври 2011 г. относно бъдещето на ДДС¹, и като подкрепят инициативите, свързани с медиите;
7. подчертава, че използването на цифровите медии доведе до нови предизвикателства и възможности за свободата на медиите и че медийният плурализъм, включително в онлайн пространството, е сериозно застрашено от прекомерната концентрация на собственост на медиите, бъдещите тревога случаи на съучастие между интересите на медийния сектор и политиката и неспазването от страна на корпорациите на правилата относно конкуренцията и данъчното облагане; приканва Комисията и държавите членки да отстранят регулаторните недостатъци, за да се създаде правна яснота и последователност, с цел да се гарантират действителното многообразие, достъпността на медийното съдържание и свободата на медиите и да се предотврати заемането на господстващо положение от интернет гигантите чрез осъвременяване на политиката на ЕС в областта на конкуренцията, така че тя да гарантира лоялната конкуренция в европейския медиен сектор в контекста на сближаването онлайн и все по-важната роля на онлайн платформите като посредници, и чрез регулаторна рамка, която да придава задължителен характер на лицензирането на използването за търговски цели на защитени от авторското право статии в пресата, като по този начин се гарантира справедливо възнаграждение за

¹ ОВ С 94 Е, 3.4.2013 г., стр. 5.

издателите на публикации в пресата и в крайна сметка за журналистите; във връзка с това подчертава, че структурите на собственост на медиите трябва да бъдат прозрачни и че националните регулаторни органи следва да проследяват по-специално този аспект;

8. призовава Комисията и държавите членки да създадат система на законоустановено саморегулиране за целия ЕС, за да гарантират, че представителите на медиите се ангажират, договарят и въвеждат свои собствени етични стандарти за онлайн информацията без пряко политическо участие;
9. отбелязва, че голяма част от информацията, генерирана от традиционните медии, в момента е на разположение както онлайн, така и на традиционните платформи, и че съответно тя продължава да бъде предмет на националните разпоредби за медиите; припомня, че това не важи за медийните платформи, които се предлагат единствено онлайн, което води до нелоялна конкуренция между тях и традиционните медии; отбелязва, че сходни услуги със сходни характеристики следва да подлежат на сходни разпоредби; призовава за хармонизиране на правилата и разпоредбите за медиите, за да се гарантират еднакви условия на конкуренция;
10. подчертава факта, че свободата на изразяване на мнение и свободата на информация в Европа са застрашени от все по-честите случаи на сплашване и агресия срещу журналисти, както пролича от неотдавнашното убийство на Дафне Каруана Галиция; отново заявява, че държавите членки трябва да гарантират основното право на журналистите на свобода на изразяване на мнение, а именно тяхното право да разпространяват информация, като осигурят защита и улеснят тяхната работа, както и основното право на широката общественост да получава същата тази информация; подчертава особеното положение на разследващите журналисти, както и значението на защитата на източниците на информация; призовава държавите членки да се погрижат техните правни уредби и практики в сферата на правоприлагането да гарантират подходяща защита, помощ и подкрепа за журналистите и другите представители на медиите, като обръщат особено внимание на специфичните опасности, свързани с половата, сексуалната и етническата идентичност;
11. подчертава, че сигнализирането за нередности е основен елемент за разследващата журналистика и свободата на печата; отбелязва, че вместо на правна защита, журналистите може да станат обект на съдебно преследване, когато, действайки в името на обществения интерес, разкриват информация или съобщават за подозрения за неправомерно поведение, закононарушение, измама или незаконна дейност; припомня своята резолюция от 24 октомври 2017 г. относно законосъобразните мерки за защита на лицата, сигнализиращи за нередности, които в името на обществения интерес разкриват поверителна информация за дружества и публични органи¹; настоятелно призовава Комисията възможно най-скоро да представи законодателно предложение, което да гарантира високо равнище на защита на лицата, сигнализиращи за нередности, в ЕС;

¹ Приети текстове, P8_TA(2017)0402.

12. взема под внимание успешното създаване на Европейския център за свобода на печата и медиите (ЕЦСПМ) в рамките на пилотен проект на Европейския съюз и подчертава добре известната работа на ЕЦСПМ за оказване на противодействие на атаките срещу свободата на печата и на медиите чрез систематично документиране на нарушенията на свободата на медиите в Европа и предлагане на пряка подкрепа на журналистите и лицата, борещи се за свободата на медиите, които са изложени на заплахи или риск да станат жертви на насилие; изисква от Комисията да разработи необходимите инструменти и да осигури необходимото финансиране, за да може ЕЦСПМ да се превърне в постоянна структура на ЕС;
13. подчертава, че нарастването на изказванията, проповядващи вражда и омраза, злоупотребите и заплахите онлайн, подчертано в проучването на Евробарометър за медийния плюрализъм и демокрацията за 2016 г., трябва да бъде преодоляно, за да се гарантира свободата на изразяване на мнение и многообразието на мненията в онлайн медиите; призовава Комисията да извърши допълнителна оценка на онлайн злоупотребите и техните последици и да предприеме подходящи мерки за ефективното им предотвратяване и за противодействието срещу тях;
14. подчертава, че работещите в сферата на медиите, и най-вече младите хора, често работят в условия на несигурност, що се отнася до техните трудови договори, заплати, социални обезщетения и правни гаранции, което подкопава тяхната способност да работят по подходящ начин и съответно оказва влияние върху наличието на безпристрастни и независими новини и информация, като в крайна сметка възпрепятства свободата на медиите; призовава държавите членки и медийните организации да гарантират, че журналистите могат да вършат работата си съобразно най-високите стандарти, като осигурят справедливи условия на труд за всички лица, работещи в медиите, и насърчат качеството и непрекъснатото обучение както за работещите по договор, така и за лицата на свободна практика; насърчава медийния сектор да насърчава равенството между половете в рамките на медийната политика и практика, например чрез съвместни регулаторни механизми и вътрешни кодекси за поведение;
15. насърчава държавите членки да активизират усилията си за укрепване на медийната грамотност и да насърчават инициативите за обучение и образование сред всички граждани чрез формално, неформално и информално образование от гледна точка на ученето през целия живот, също и като обръщат особено внимание на първоначалната и текущата подготовка и подкрепа на учителите и като насърчават диалога и сътрудничеството между сектора на образованието и обучението и всички съответни заинтересовани страни, включително работещите в сферата на медиите, гражданското общество и младежките организации; отново потвърждава необходимостта от оказване на подкрепа за съобразените с възрастта иновативни инструменти за насърчаване на овластяването и онлайн сигурността като задължителни елементи в учебната програма на училищата и от преодоляване на цифровото разделение както чрез специални проекти за технологична грамотност, така и чрез подходящи инвестиции в инфраструктурата, за да се гарантира всеобщият достъп до информация;
16. подчертава, че развиването на чувство за критична оценка и анализ по отношение на използването и създаването на медийно съдържание е от съществено значение,

за да могат хората да вникват в актуалните проблеми и да оказват принос за обществения живот, както и за да бъдат те запознати с потенциала за промени и със заплахите, присъщи за все по-сложната и взаимосвързана медийна среда; подчертава, че медийната грамотност е основно демократично умение, което овластява гражданите; призовава Комисията и държавите членки да разработят конкретни мерки с цел насърчаване и подкрепа на проектите в областта на медийната грамотност като пилотния проект „Медийна грамотност за всички“ и да разработят цялостна политика за медийна грамотност, насочена към гражданите от всички възрастови групи и всички видове медии като неразделна част от политиката на Европейския съюз в областта на образованието, която да бъде целесъобразно подпомогната чрез съответните възможности за финансиране от ЕС, например европейските структурни и инвестиционни фондове и програмата „Хоризонт 2020“;

17. отбелязва със загриженост, че както беше подчертано в резултатите от мониторинга на медийния плурализъм през 2016 г., достъпът до медиите от страна на малцинствата, местните и регионалните общности, жените и хората с увреждания е изложен на рискове; подчертава, че приобщаващият характер на медиите е от основно значение за наличието на отворена, свободна и плуралистична медийна среда, както и че всички граждани имат право на достъп до независима информация на своя майчин език, независимо дали той е държавен или малцинствен език; подчертава, че е важно да се предоставят подходящи възможности за обучение и преквалификация на европейските журналисти, особено на журналистите, които работят на по-рядко използвани езици и на езици на малцинствата; съответно призовава Комисията и държавите членки да насърчават и подкрепят проучванията, проектите и политиките, които подобряват достъпа до медиите, както и съответните инициативи, насочени към уязвимите малцинствени групи (например пилотния проект за предоставяне на възможности за участие в стажове за медиите, които работят с малцинствени езици), и да гарантират възможностите за участие и изразяване на мнение за всички граждани;
18. препоръчва Комисията да разработи секторна стратегия за европейския медиен сектор, основаваща се на иновациите и устойчивостта; счита, че подобна стратегия следва да засили трансграничното сътрудничество и съвместните продукции между представители на медиите в ЕС, с цел да се открие тяхното многообразие и да се насърчи межкултурният диалог, да се задълбочи сътрудничеството с отделните новинарски екипи и аудиовизуалните услуги във всички европейски институции, по-специално в Парламента, и да се благоприятства за отразяването в медиите и популяризирането на въпросите, свързани с ЕС;
19. припомня ангажираността на ЕС със защитата и насърчаването на свободата на изразяване на мнение и свободата на информация в ЕС и чужбина; подчертава, че принципите на свобода на медиите, свобода на словото и медиен плурализъм са също толкова актуални за държавите в процес на присъединяване и съседните на Съюза държави, колкото и за държавите членки; призовава Комисията да гарантира, че тези принципи са предмет на целесъобразен мониторинг и че в страните кандидатки, съседните на ЕС държави и третите държави се изпълняват програми за оказване на съдействие;

20. подчертава, че чрез осигуряването на по-плюралистично отразяване на свързаните с ЕС новини, чрез зачитането на културното многообразие на отделните държави членки и чрез оползотворяването на целия потенциал на инструменти като комуникационните, медийните и интерактивните платформи и социалните медии ще се спомогне за сближаването и по-преките връзки между европейските граждани и дейността на ЕС, като се помогне на хората да формират и споделят мнения, да вземат информирани решения и да допринасят чрез критично участие в положителното реформиране и развитие на ЕС;
21. потвърждава необходимостта от независим мониторинг на ситуацията във връзка със свободата и плюрализма на медиите в ЕС и съответно призовава Комисията да продължи да подпомага инструмента за мониторинг на медийния плюрализъм и да насърчава неговото допълнително развитие, с цел да може да се извършва цялостна и точна оценка на рисковете за медийния плюрализъм в ЕС; насърчава Комисията, държавите членки и всички съответни заинтересовани страни да реагират своевременно с оглед на очертаните рискове, като предприемат подходящи мерки;
22. подчертава, че е важно да се разработят допълнителни модели за създаване на европейска платформа за обществено радиоразпръскване, която да насърчава политическите дебати в рамките на целия ЕС въз основа на факти, инакомислие и уважение, да допринася за плюрализма на мненията в новоинтегрираната медийна среда и да популяризира Съюза в рамките на неговите външни отношения;
23. изисква от Комисията и от държавите членки да защитават свободата на медиите и свободата на словото в съвременното изкуство, като насърчават създаването на произведения на изкуството, които изразяват социалните тревоги, насърчават критичните дебати и служат като вдъхновение за изразяване на мнения, които служат като противовес.

ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ПРИЕМАНЕТО В ПОДПОМАГАЩАТА КОМИСИЯ

Дата на приемане	21.2.2018
Резултат от окончателното гласуване	+: 22 -: 0 0: 2
Членове, присъствали на окончателното гласуване	Isabella Adinolfi, Dominique Bilde, Andrea Bocskor, Nikolaos Chountis, Silvia Costa, Mircea Diaconu, Damian Drăghici, María Teresa Giménez Barbat, Giorgos Grammatikakis, Petra Kammerevert, Svetoslav Hristov Malinov, Curzio Maltese, Stefano Maullu, Luigi Morgano, Momchil Nekov, Michaela Šojdrová, Yana Toom, Helga Trüpel, Julie Ward, Bogdan Brunon Wenta, Bogdan Andrzej Zdrojewski, Milan Zver, Krystyna Łybacka
Заместници, присъствали на окончателното гласуване	Francis Zammit Dimech

ПОИМЕННО ОКОНЧАТЕЛНО ГЛАСУВАНЕ В ПОДПОМАГАЩАТА КОМИСИЯ

22	+
ALDE	Mircea Diaconu, María Teresa Giménez Barbat, Yana Toom
GUE/NGL	Nikolaos Chountis, Curzio Maltese
PPE	Andrea Bocskor, Svetoslav Hristov Malinov, Stefano Maullu, Bogdan Brunon Wenta, Francis Zammit Dimech, Bogdan Andrzej Zdrojewski, Milan Zver, Michaela Šojdrová
S&D	Silvia Costa, Damian Drăghici, Giorgos Grammatikakis, Petra Kammerevert, Luigi Morgano, Momchil Nekov, Julie Ward, Krystyna Lybacka
Verts/ALE	Helga Trüpel

0	-
---	---

2	0
EFDD	Isabella Adinolfi
ENF	Dominique Bilde

Легенда на използваните знаци:

+ : „за“

- : „против“

0 : „въздържал се“